

Preiļu rajona
L
TĪKA

ZEMĪTURS

LATGOLAS NŪVODA NEDEĻAS LAIKKROKSTS

Nr. 23 (111)

1997. GODA 27. JŪNS

CENA 5 SANTIMI

RĒZEKNES AGLYUNAS DIECĒZES VEISKUPA J. E. J. BUĻA VIZITACEJAS

28. jūnī pl. 11.00 Borkovā, 29. jūnī pl. 11.00 Osyunē, 5. jūlī pl. 18.00 Krōslōvā, 6. jūlī pl. 12.00 Krōslōvā, 13. jūlī pl. 12.00 Daugavpils Dīvmōtes bazneicā, 20. jūlī pl. 12.00 Bērziņi — vītejō prāvesta V. Ereļa prīstereibas 50 godu svīneibas, 27. jūlī pl. 11.00 — Jēzus sirds katedrālē Rēzeknē prīsteru īsvēte, 3. augustā pl. 12.00 Preiļūs, 10. augustā pl. 11.00 Cyblā, kaplīčas 300 godu jubilejas breidis, 15. augustā — Aglyunas Dīvmōtes bazilikā, 24. augustā pl. 15.00 — Rēzeknes Mīra īlas kopu svātki.

Katehetu kursi Rēzeknē, 7. jūlī pl. 10.00, var pisateikt arī jauni grybātōji.

JŌNS DIMANTS (JUN.), DOKTORS, KONGRESA DELEGATS TREŠAIS PASAULĀ LATVĪŠU ŪRSTU KONGRESS

25.—28. jūnī Reigā, Kongresu pīli nūtyka jau par tradīceju klīvušais īk četrus godus pulcynōt latvīšu Ūrstus un cytus medicīnas darbinīkus nu vysa pasaulē, vysus Latvejas Ūrstus, kai tūs Ūrstus, kuru darbeiba īr voi bejuse saīsteīta ar Latveju. Sūreiz tys nūrīt ar devīzi, kam jīmī J. Raiņa vōrdi: «We are as great as our will is!» («Mes byusim tik lēly, cik myusu grība!») un par Ūrstu pēcdīploma īzgleīteību, medicīnas organizatorīskū reformu un kulturvēsturīskū vīdes pūlnevīdōšonu. Dažī vōrdi par tū, kaidas asociācijas un bīdreības reīkōja simpozejus:

Internīstu bīdreība, Pēdiatru, Zūbōrstu, Urologu, Anestēziologu un reanimatologu, Psihiatru, Rentgenologu un radiologu, Sīvīšu slīmeību un dzemdeību specialīstu, Kirurgu, Psihoterapeītu, Transfuziologu, Tuberkulozes un plaušu slīmeību Ūrstu, Ortorīnolaringologu, Rehabilitologu, Transplantologu, Profilaktīskōs medicīnas un Patanatomu asociācijas. Pymaājā un pādejā dīnā beja plēnarsēdes, nūbeīgumā — Ūrstu balle.

A. MEŽMALIS DANČU SVĀTKI PREIĻŪS

15. jūnī Preiļu parka estrādē skaneja dzīsmes un muzīka, kuras pavādējumā vyrpūlōja doncōtōji. Jōsoka, daudzom pazeīstamom dejom horeografējā pasārōdējūši jauni elementī, bet cytas beja pavysam naradzātas, kū preiļīši kūpā ar vysim gatavōj Latgolas programmai vysas valsts Deju svātkim. Pīsdalēja Preiļu 1. pamatskūlas mozi doncōtōji, kuru vōda Silvija Kurtīņa, Maruta Kozlova un Gaida Ivanova, S. Kurtīņa — arī KN vīdejōs paaudzēs deju kolektīvu, G. Ivanova un M. Kozlova — gīmnazejas deījōtōjus. Vēj beja īsārōduši vīdejōs paaudzēs doncōtōji nu Rūzupes (vad. Andris Ūsārs), Preiļu (vad. Alda Kristapsone) pogosta, Rušyūnas pogosta (vad. Dīna Staškeviča) un Zundānu (Turku pogosts) jaunīšu kolektīvs, kuru vōda A. Ūsārs. Pa storpom dzīdōja rajona KN vokālīas ansambli, kuru vōda Alberts Vucāns, taipat šō noma folkloras ansambli Jōņa Teilāna vadeībā.

Uz estrades paaugstynōjuma plaši pōrstāvētas publīkas prīskā tyka lyktas E. Belīnska horeografātōs «Kukuleņš», «Dzīsmē, «Tīs koktāl!» un «Pērtīņš», I. Dreļa «Kōzu gūda sūlīs» un «Ūzeīts», J. Butkeviča «Rūzeņa» un «Jezups», R. Spolvas «Kod grībēju — stabulēju», G. Ivanovas «Paegleīts», S. Freibergas «Aiz azara bolī bārzi», J. Marcinkeviča «Kod mes meīlas precējom», G. Ventas «Jersīkas polka», E. Tamaņa «Zīlanu dan-

PTERS ZEILE A. SPOGIS REIGĀ UN DZIMTINĒ

«Dzīmtīne, dzīmtō puse namīteigi sauc un aīcynōj, valk pī sevis. Bet svešums manī īr «pīsejīs» dažāida veīda satem, tai ka pīlneīgi tikt nu tō navaru. Varu aizbraukt tikai cīmā uz sovu Vōrkovu, pasērst dzīmtajā sātā un pasarunōt ar rodīm...» — tai Alberts Spōgis — dzejnīks, filozofs, literaturzīnōtnīks roksta pādejā, jūņa sōkuma vēstulē. Te nu jōpasoka: dzeīvōdams svešumā, tik daudz darējis dzīmtajai pusei — sovai Latgolai, kai reī kurs. Uzrakstējis četras dzejlū grōmotas, nu kurōm dīvas latgalīski «Zylūs azaru šolkas» (1959) un «Dzagyuzes līnīni» (1972). Zīnōšonas apģīves vairōkōs Eiropas augstskūlōs (Pīneburgā, Bonnā, Hamburgā, Madridē un Minsterē) un

atdevis tōs Latvejai, Latgolai. Laīkam nav nīvīna latgalīšu (un latvīšu vyspōr) īzdavuma, kurā ar publīkacejom — dzejlīm, filozofīskīm traktatīm, apskotīm, grōmotu recenzējom nabyutu pīsdalējis A. Spōgis. Sarakstējis monografēju par mōkslīnīku Juri Soīkanu nu Ludzas puses, bejīs žurnāla «Dzeīve», zīnōtnīskō rokstu krōjuma «Acta Latgalica», «Tāvu zemes kalendara» redaktors, A. Jūrdža fonda vadeītōja vītīks, pēc V. Lōča nōves nu 1984. goda arī Latgaļu īzdevnīceības vadeītōjs, aktīvi dorbojōs Latgaļu Pētnīceības īnīstūtā leīdz tō pōrīsonai uz dzīmtīni. Mīnsterē īzveīdōjīs bogōteīgu latgalīšu grōmotu un trīmdas latgalīšu dokumentācijas krōtūvi. Jys gōdōjīs,

lai šōs vēreības nūkytu pī adresatīm Latgolā. Gon pats, gon dāly Roberts un Gregors vairōkkōrt ar pūlīm grōmotu «vazumīm» braukuši uz Latgolu, dōvynōjūs tōs skūlom, bībliotekom, atsevēskīm kulturās darbinīkīm. Jōatzeīmej, ka A. Spōgis uzaudzīnōjīs sešus dālus un meītu, vīns nu dālim — Gregors īr veikala «Vīncents» (īnstrumentī, dorbareīki) Reīgā, Mīra īlā, dīrektors naseņ klīvis par nīpra, veseleīga dāla tāvu.

Kai kotru godu, tai arī šūgod Alberts Spōgis dūdas uz Reīgu apcīmōt dālu un mozdālu leīdz ar jūs gīmīni, arī uz Latgolu paleīgōt Jōņa dīnu sagādīt. Bet na tikai leīgōt vīn — arī pastrōdōt: nu 1994. godā, kod beīdze īlgstūšu pedagoga dorbu Mīnsteres latvīšu gīmnazejā (nu 1957. goda), īr uzajēmīs jaunu pīnōkumu — zolīda, labī īkōrtōta, saturā īnteresanta, globāla žurnāla «Kara īnvalīds» golvonō redaktora dorbu. Tys nav vīnpuseīgs īzdavums, kai varātu līktīs pēc nūsaukumaa, bet publīcej daīllīteraturās dorbus, tymā skaitā arī K. Skujīnīka, B. Martuževās, M. Zīhmaņa, J. Lōcāna, V. Zepas, J. Tabūnces u. c. Latvejā dzeīvōjūšu dzejnīku dorbus, filozofīskūs apcerējumus, socialpōlītīskūs rokstus, recenzējas.

Kotru godu jūņa beīgōs nūteīk Latvejas Kara īnvalīdu savīneības kongress, taīds arī šūgod 20. jūnī beja, pīsdalēja A. Spōgis, lai sprīstu cytīm leīdza, gatavōtu pōrskotu un organizātu rokstus kōrtejam žurnāla numeram.

Mainējīs dorba saturs, bet Alberta Spōga saīknes ar dzīmtīni turpīnojas. Nūvēlēsīm jam īlgstūsus panōkumus šymā svēteīgajā dorbā un lobu veseleību!

Attālā: A. Spōgis 1996. goda Pīterdīnā pī Jōņa Cybulška ar kuņdzi — teī beja pādejō tīkšonōs ar dyžū Latgolas dālu.

E. DREIBLATS KAMERMUZYKAS VOKORS

Foto: kvartets — Lāsma Mucēnece (I vijāle), Kaspars Vīlītīs (alts), Ilze Grudule (čells) un Raimonds Melderis (II vijāle) — dybynōts 1995. godā, sastōvā — jauni un talanteīgi atskaņōtōjmōkslīnīki, kuri studej voi naseņ beīguši J. Vītōla Latvejas Muzīkas akademeju, īntensīvi koncertēj nu 1997. goda. Nūzeīmeīgōki koncertī — 20. gs. kamermuzīkas vokors Vāgnera zālē, J. Karlsona autorkoncerts LMA, jaunū komponīstu kamermuzīkas vokors Vāgnera zālē, jaunū komponīstu muzīkas koncerts dīplomeksamens Muzīkas akademejā. Repertuarā — dažāīdu stīlu laikmatu komponīstu muzīka, bet pamatā — 20. gs. un īpaši Latvejas jaunū komponīstu (R. Kronlaks, G. Frīdrīhsons, M. Vīļums, Dz. Prīedītīs) sacerējumī.

LMM atsauksmeī: «Dīz voi kaidreīz storp MA studentīm maneīts tik aizrauteīgs un jaudeīgs steīgu kvartetā sastōvs, kai tagadejāīs».

Dīzāneība, cālums, augsta prasme pasārōdēja jau koncerta pīrmajā skaņdorbā S. Bārbera steīgu kvartetā Nr. 1. Nu pīrmōs leīdz pādejāī takteī audītorējā šam pīrkšnasumam sekōja ar aīzūrātu elpu. Skaņdorba jytu un pōrdzeīvōjumu gamma plaša, aptverūša, komponīsts līk īsatreīsēt dzīlōkajom dvēseles steīgom, atsabolsōt teīrōkom, cyldonōkom īzjytom un pōrdūmom. Grybātūs klauseītīs vēj un vēj... Sekōja L. van Bethovēna Es dūra kvartets Nr. 10 (op. 74). Apbrīnojamū muzīkas autora naīzsmēlamūs gora spēkus un fantazeju, jutāmēs gondareīti par veīksmeīgū, temperamenteīgū spēlī. Te jōatzeīmej, ka bazneīcas velvēs otrōs pasāžas īt kai saplyust. Turpīnōkūs koncertūs īzpīdeītōjīm jōmekleī īzdeīveīgōkas pozīcejas, kai arī jōsarēkīnoj ar telpu akustīku, īzavēlējūt repertuaru. Bethovēnam sekōja jaunō latvīšu komponīsta R. Kronlaka Conversion (obojai un steīgu kvartetam). Jō muzīka gon konservatīvōkai

auseī (arī šūs rīndu autoram) skīt skorba, tagadejū laikmeteīgū īzleīksmes leīdzeklū pīlītōjums formals, tūmār īznōkumā panōkta stīlīstīska vīneība, pat zīnoms valdzīnōjums ar elementarū spēku, rītmā sprīgumu, dīnamīskū sovdbabeību. Poztīvū kūpīspaidu lelā mārā veīcynōja taida oboju spēles meīstara, kaidīs īr Normunds Snē, klītbyutne, kurā jys aplycīnōja suverenu vīrtuozītātī, lelu muzīkalītātī, stīlīstīsku skaidreību un nūptneību. Latvejas muzīkas draugu saīme zīna, ka Snē kungs īr arī talanteīgs dīrīgents un nūvēlēj jam obojas vītā bīzōk turēt dīrīgents zīli.

Cytu ansambļa daleībīnīku uzmaneība un bejeība sovam prominentajam koleģīm pretīm teīcama, taidu muzīku klauseītīs Rēzeknes publīkai beja vysai nūdereīgi, jo īvārōjams skaīts jaunūs īzeīmeīgūs skaņdorbu, dīmžāl, jūprījōm myusīm vēj īr svešs. Lai sīrdī un prōtu īj tyuleņ nasavoldzīnoj — jōsaklausā vairōkkōrt, lai komponīsta nūdūms atsaklōtu skaidrōk, rostu klauseītōja psīhē dzeīvōku

atbaļsī. Koncertu nūslēdze A. Pēta skaņdorbs Frates (verseja čellam un steīgu kvartetam). Klauseītīs šū dorbu, jutāmēs īrautī kaidā cytā bāismā pasaulē. Skaņdorba programmu teīši gon nazīnam, bet jēī tūmār skītama. Apbrīnojama, atjauteīga īr tehnikō apdare: pīcī steīgu īnstrumentī ar Grand cassa fonā uzbur taidu pošu efektu, kai pūlīs simfonīskās orkestrīs. Fantastīskī! Izcyļu meīstareību jīmā demonstrēja Eriks Kīršfelds ar sovu čello. Arī šeit ansambļa daleībīnīki spūzī demonstrēja tūs spēles lykumus, kū apģīvūši myusu un Ūrzeru meīsturu vadeībā.

Skaīts un nūpītīs mōkslas vokors. Nūbeīgumā saījusmynōtī klauseītōjī aplausūs mōkslīnīkus īzsauce atkōrtōtī. Zīdu mēnesī šōs dobās veltes varēja byut vairōk...

Nūvēlējam kvartetam patīsus panōkumus nōkūtne un gaīdeīsīm tīkšonūs cytreī!

HRONIKA

- 29. jūnī 1887. godā Rēzeknes aprīnka Gaīgolovas pogosta Apšīnīkūs dzīmīs katōļu goreīdznīks, lūgu, religīskū sacerējumu, dzīsmu autors Pīters Apšīnīks, mīrīs 1942. godā 10. februarī īzsyūtējumā Severourālskā.
- 29. jūnī (1912. godā) Daugavpīli dzīmīs tēlnīks Jōņs Rapša.
- 30. jūnī (1932) dybynōta Daugavpīlīs tīpografeja, kur drukōja Vladīslava Lōča īzdevnīceības grōmotas, avīzī «Latgolas Bolss» un «Tāvu zemes kalendaru».
- Jūnī (1977) Bauskas rajonā mīrīs Latgolas atmūdas sabīdrīks darbinīks Ūntons Maskalāns, dzīmīs 1891. godā 15. augustā Daugavpīlīs aprīnka Kolupes pogosta Salēnīkūs. Sastōdēja Viktors TROJANOVSKIS

REDKOLEGEJA: Valija Berkina — Jākubpiļš, Jōns Elksnis — Latgolas Kultūras centra izdevniece, Pīters Gleizdāns — Rēzekne, Jōns Kokins — Daugavpiļš, Anita Petkune — Krōslova, Ontons Rancāns — Preiļi, Ontons Slyšāns — Bolvi, Viktors Trojanovskis — Ludza, Pīters Zeile — Reiga, Jōns Žugovs — Reiga, ōrzemu biroja vadeitōjs — Alberts Spōģis Minstere

1. turpynojums

Latgaliti raksturoj piteiceba ar mozumeņu, isagremdeišona sevī un sevis savaļdeišona gavēņu laikūs, tys jūs dzeivei pidūd ipatneju nūkrōsu. Latgalis ceņšas leidza just un leidza cist Krystus mūkom, tys jū nūvērzej nu pasauleigom litom vysmoz gavēņa laikā.

*

Kaiminines vysaidi paleidz sīvēti, kurai tyvojas dzemdeibas, bet, kod bārs nōcis pasaulē, it raudzeibōs, apdōvnoj. Taidš pats vīnōteibas gors ir kūpeigajā dorbā — tolkōs un svātu svineišonā. Šudiņ paleidz tev, reit — tu maņ, nikaida moksa par dorbu nateik jimta. Tolkas latgališim ir eistas gūdeibas un pricas lauks.

Latgalis vīsmileigs, kotru pazeistamū, ari svešoku cylvāku, nūsādnoj pi golda un snādz tū lobōkū, kū Dīvs pošam devis, atleidzeibu naprosūt.

Atšķireibā nu citim nūvodim, Latgolā nikod nav bejis ipaša kolpu gola, jo jam sātā ir kolps voi kolpyune (daudzskaitli ļūti reši), ti ar saiminiku dolōs na tikai dorbā, bet ari cytōs dzeives jūmōs, pi kūpeiga golda ād un dzer tū pošu, kū vysi.

Uz krosim jaunynōjumim Latgolas latviti ar vōrdu paleidzeibu dīzkū naikustynōsi, jys klauseis, mōs ar golvu, ikšēji smeinēs un tōļok dareis sovu, kai jō pošā pīredze vuicējuse. Tūmār prikšzeimeigi un uzskotami, vyzuali spūži paveikts dorbs jū ōtri vin aizraus. Tōpēc latgališa uzticeibu īgust navys runōtōji, bet gon radzama un palikūša dorba dareitōji. Pi tam tikai ti, kuri ar cinu un sapratni izaturējuši pret jō volūdu, irāžom un tradicejom, it īpaši — jō lelōkū vērtēibu — gimini.

Latgolas latvīs pēc dobās ir labsirdēigs, paklauseigs un izpaleidzeigs, nu sovas puses reti kod cytus aizskar, bet cytu aizvainōtōs reagej osi un emocionāli. Tys izskaidrojams na tik daudz ar īdzimteibu voi napiteikamu audzynōteibu, bet dreizōk ar vēsturiskom sekom. Latgalitīm dažaidōs īkarōtōju, izmontōtōju un slavizātōju jyuga situacejōs beja jōatsarūn napōtrauktas aizsardzeibas pozicejōs, kas laika gaitā vērtēs zynomā nūsaceitā reflekšā.

Tys lelā mārā nūteice ari īdzeivōtōju etnomentālites pretruneigū raksturu, polarizējās un kristalizējās vēsturiskajā dinamikā un jaunōs, īpriķš napīdzeivōtōs situacejōs. Kazimirs Skrynda godsymta sōkumā pošā vadeitājā avizē «Dryva» (1909) latgališus kritizēja par sev leidza «atnastū» smogū vēsturiskū nostu, runoj par septenim nōveigim latgališu

PĪTERS ZEILE

LATGALĪŠU ETNOMENTALITĀTE UN KULTŪRA

grākim: baileibu, kautreibu, tymseibu, bezdarbeibu, kyutreibu, naizlēmeibu un naspēceibu.

Lelā mārā tys beja dubultō slāvisma un īlgstūšōs apspīsteibas radeitais slūgs, tūmār tymā pošā laikā kod K. Skrynda rakstēja par šim «nōveigajim grākim», vasala plejade Latgolas dālu un meitu sasacēle pret šū slūgu ar lelu enerģeju ticēs atsabreivōt nu taida pagōtnes montōjuma, kū K. Skrynda sauce par grākim. Kaida apjēmeiba, enerģeja, strōdōtgrība atsaklōja pyrmōs atmūdas darbinīku F. Trasuna, F. Kempa, pošā K. Skrynda un jō brōļa Ontona, J. Kindzuļa, N. Rancāna («Raunit, raunit, tautiši!») un cytu vōrdūs, dorbūs, gōjini uz nōkūtni.

Pyrmōs atmūdas, pōrmaiņu un izvēles laikā, Latvejas breivvaļsts godūs aizvin vairōk izkristalizējās latgališu raksturs, jys etnomentālitate, tys deve īspēju trymdas pētnīkim izdareit sintezejūša rakstura analizes un sacynōjumus. Šymā laikā latgalitis iztaisnōjis placus, īgīvis pašapziņu, tōpēc atziņas, saleidzynōjumā ar izteiktajom īpriķšējōs godūs, ir stabilōkas, paveritōškas un ari pozitīvōkas. Tys īpaši sokams par L. Latkovska apcerē «Latgaļu serde» izsaceitū.

Leonards Latkovskis ticēs apvīnōt vēsturiskūs un psihologiskūs aspektus, uzsvēr, ka, pyrmkōrt, ceļā nu Sarmantijas stepem uz sovu tagadejū dzimtini latgali nasazajauc ar klejōtōjom cilītim, kai tys nūtyka ar dažom cytom, īpaši dīnyvdu tautom, saglobōja sovu etniskū pamatu, zemkūpu un lūpkūpu stabilitāti. Ūtrkōrt, latgaļu vydā nasaroda tai sauktais likais cylvāks (dīnderis, likēdis, uzdzeivōtōjs, gaiseigs reflektēitōjs), latgalitis pamatūs ir saimes cylvāks, kurs sovā kūpinā dorbojas un giminē strōdōj leidz sērnam vacuumam.

Treškōrt, latgalitis nav īpaši ticis pīsaslit kaidom partejom voi idejiskajim vērzinim, bet vairōk sekōt montōtom tradicejom un balšteitīs litišķajā saprōtā; catūrtkōrt, «mes» un «jī» atticeibōs vairōk turējīs «mes» pozicejōs, aizstōvūt sovas kūpinas, cīma, religejas, gīmines principus ar zynomu nauzticebu uzaturūt pret «jūs» pusi (svešu religeju, pōrōk krosim lyuzumim, kū dzeivē ceņšas īvist ōreji spēki utt.), kas nāisader sovu tradiceju un pasaulā uztveres lūkā.

Piktkōrt, latgališu mentalitāti raksturoj sovā pamatā gūdeigums un dūtō vōrda turēšana kai gūda kodeksa byutiska sastōvdāļa; sastkōrt, zemkūpa un lūpkūpa īlgstūšajā darbeibā īgyūtō pīsavērsšona zemei (dobai), lēneigums, kuram pamateigums. Septeitkōrt, pastyprynōta interese par sova tyvōkō, cytu cylvāku dzevi, jys uzvedeibu un moralū stōvūkli. Kritiska attīksme pret atkōpēm nu īrostom morales normom un par nūzeimeigom atzeitom tradicejom. Ostōtkōrt, leikšms gors kolektīvajūs svātūs, svineigums, kuram īlgt vairōkas dīnas, vōldūt jautreibai, osprōteibai, filozofiskam («dzeives filozofejas») goram, leidz svātu prōts pagurst un gyut atveļdzi pi dobās, leidz svīdrim strōdōjūt. Dobā akumulējūt jaunū pīredzi un atziņas, izjyūtūt un apsazynūt, ka latgališa golvonō pamatvērtēiba ir zeme. Tei ir saskaņa ar Vysuma lelō pulkstiņa mehanismu.

L. Latkovskis atzeimej, ka detalizātōk etnosa mentalitātes izpausmes var izpētēt na tikai eimūt hermetiskūs lūku ceļu, aplycynōjūt principā zynomū, papyldynōjūt ar jaunom niansem, bet isaticūt taidōs jūmōs, kai audzynōšona giminē, svineibas, rituali, spēles, tautas higiēna, laika un gaidamūs nūrišu paredzeišona, dzeives veids, dorba pajēmīni utt.

Etnomentālitate L. Latkovskis nūsauc par cylvāku un etnosa serdi, tō byuteibas strukturātōju. «Kas ir nu serdes atlyuzis, nūkaļtis, atsadalējis, tys palik līks un pōrstōjū funkcionēt kūpā ar vysu kūpeibu! Kas kūpā naaug, naatsateista (...). Nu tim, nu kurim jys atkritis, jys vairs naigyust spēku un īdvesmi sovai eksistencei kai nūkaļtis zors vairs naigyust sulā nu tō kūka saknes, pi kuras jys pīdarēja un nu kura izauga (...). Jam vairs nav izjyutas «mes».

K. Putāns apcerē «Latgaļu rakstura veidōšonōs» papyldynoj L. Latkovska saceitū, akcentējūt katōliskōs religejas lūmu latgališu rakstura veidōšonā: «Dzeives apstōkli un bazneicas itekme latgali veidōja par caurmārā pazeimeigu un mīrmīleigu radējumu. Jo šod un tod izpauze bravura un kaists dabōja zyļu aci, tod tys gadējōs parosti pi īdzeršonas storp jaunim puīšim, kuri gribēja izaceļt meitiņu prišķā».

Latgaliti K. Putrāns raksturoj kai

vysumā romantiski nūskaņōtu, šōs izjyutas reflektejas ar jyuteigū attīksmi pret dobu un katōliskū religiozitate. Nūslice uz mōkslu un humanitarajom zynōtnem izteikta vairōk par aizaraušonu ar litišķom nūzarem. Latgalitis ar iciteibu izatur pret minoritatem, īpaši lobas atticeibas ar vacticeibnikim. Tōpēc 20. un 30. godūs Latvejas vaļsts varēja byut apmīrinōta ar šōm atticeibom, kas tyka pozitīvi vērtātas stōrptautyski.

Stanislavs Škutāns referatā «Latgaļu mentalitātes veidōtōji faktori» (muiža, bazneica, krūgs), kai jau prīsters, pyrmajā vitā izvirza religejas, bazneicas lūmu, pasveitroj ari vīsmīleibu kai byutisku un vyspōreju īpašēibu, kai ari ļūti jyuteigu kauna un gūda izpratni, pōrdzeivōjumu. Tautas gudreiba sevī atklōj ļūti īpatnejūs dūmōtōjūs, ar kuru atziņu pīroksu nivīns eisti nav nūsadorbōjis. Vīneigi tautasdzīsmes vyspōrynōtā un izkristalizātā veidā tū atspūguļoj. Vairōki pētnīki atzeimej, ka Latgolā, saleidzynōjūt ar citim nūvodim, sasaglobōjuši mentalitātes senejōki slāni, jo ari spaidu apstōkljūs te nanūtyka unifikaceja. Latgalitis golvonōkōrt ir holerika tips, golvonō pozitīvō īpašēiba — lānprōteiba, sirsneigums, atvārtums, bet negatīvō — movvērtēibas kompleks. Lai tū kompensātu, narati rūnas cytas negatīvas parōdeibas.

*

Taidas latgaļu etnomentālites golvonōs nūtureigōs īpašēbas kai cīšō saikne ar dzymtu, mōju, gīmines pavordū, racionalis konservatīvisms, cīša turēšonōs pi sovas puses «gola», nu seņčim montōtom tradicejom, irāžom, volūdas, vīna mozmaineiga, nikaidom modernizacejom un reformacejom napakļauta ticeiba, zynoms rakstura seikstums un pat spēiteigums — vysš kūpumā beja vīns nu pošim golvonajim faktorim, kas naļņve gryutūs laiku vērtinē izneikt latgaļu subetnosam, tautai, nūslōpt jōs vitalitatei un rodūšajam goram. Un nu te atnōcējom cytom tautom, kuras gribējušas tikai jīmt nu Latgolas, navys dūt, pajam racionalū, nazaudējūt sovu tautēibu un cilvēciskū pašcinu, izmontōt tū sovu goreigūs apvōršnu paplašinōšonai un progresa īspējom nōkūtnē. Saglobōt sovu raksteibu, literarū tradiceju, religejā rūdamōs etiskōs vērtēibas, pīļsātu ci-

vilizacejas aizmetņus, zynomūs pas-torpyņōjumūs izteiktūs Eiropas kul-turas atbolsus.

*

Pasateicūt latgaļu etnomentālitatei un ar tū saisteitai tradicejai, ticis nūraideits vysš svešais un napījamamais. Jo Vydzemē 19. gs. samārā plaši apydyt pījēme krīvu carisma uzspīstū pareizticeibu. Latgolā naizadeve radeit nivīnu, pat vysmozōkū pareizticeigū draudzī, latgališi nūraideja J. Sprōga un Kr. Valdemāra pīdōvōtū krīvyskū kirilicas raksteibu drukas aizgluma laikā.

Kod nu nacionalō tautyskuma ceineitōja Kr. Valdemārs beja vērtis par tautsaimniciskū kosmopolitisma un slavofilisma propagandētōju, par latgališim jys teice: «Šei mozō tautas daļa (latgališi) ar sovu, cytim latvišim gryuši saprūtāmū dialektu, sovom nadaudzajom goreigajom grōmotom, kas latīņu burtūs un pīļu ortografejā izdūtās, navar goreigi atsateistēt jo tū naisamōceis krīvu burtus un krīvu volūdu — voi ari lascit latvišu avīzes gotu burtim un cytā dīlektā izdūtās. Tim jōuzjam vīns voi ōtrs ceļš, jeb ari abi — tim, kas tū spēj».

Tūmār latgali konsekventi palyka uztycami latīņu raksteibas kulturai un nivīnu preses izdavumu naizdevē gotu burtim, tīši ūtrāidi — sekmeja pakōpenisku pōreju uz latīņu raksteibu ari Baltejas latvišu provinčēs. Šū latgališu konsekvenčes īspaidu, cyta storpā, pozitīvi nūvērtējuši profesors Jōns Endzelins un Mikelis Valters.

Nasaverūt uz vairōkus godsymtus īlgū dzeivōšonu leidzās vacticeibnikim, uz pareizticeibas ekspansēju, uz slavizacejas namiteigajim ceptinim latgali ticēs sorgōt sova etnosa teireibu, sorgōtīs nu asimilacejas! Kur un kai vin tys beja īspējaams, jī izavairēja nu jautkom gīminem, nu lauleibom ar cytu konfeseju un tautēibu pīdareigajim. Latgaļu diasporas liktiņš aiz tagadejom Latvejas austrumu rubežom pīrōdēja, ka tys vad pi sovas nacionalitātes un kulturas tradiceju zaudēšonas.

*

Zemnika samārā nūslāgtō, ikdīnišķajūs rytmūs takūšais pasaulš (sova sāta, lauks, mežs, upe, kaimini, pogosts, sova bazneica, zynomi cylvāki ar atpazeistamim raksturim utt.) latgalitīm veidōjuse ari lelā mārā bleivu un koncentratū etnomentālū jūmu. Tys nabyut natraucej izjust un pōrdzeivōt tū cilvēciski golvonū, reizē apbreinas cineigū, kū akcentējis Imanuel Kants: zvaigžņōti dabasi pōr mani un moralais lykums mani.

Turpmōk vēļ.

K. MEDNIS

ŠYMPUS MYUŽEIBAS VŌRTU

Cylvāka myužeiba, namērsteiba — kur tōs ir? Myusūs pošūs, myusu myuža dīnōs veiktajā dorbā, nōkūšajom paaudzem atstōtajā montōjumā. Jo tovs dorbs ir palikūšs, ari pats īlg dzeivōsi tautā ari tod, kod myužeibas vōrti aiz tevis jau byus aizvārti.

Dažus vōrdus gribu saceit par pedagogu, Kaunatas vydusskūlas īlggadejū direktoru Emeniju Savkinu, kurs sovus dorba augļus atstōja nōkamajom paaudzem...

Kod Rāznas pusē veiri dzymst,

Dorba sūļš jīm nanūrymst.

Īt dryvas kūpt, lai vōrpas brīst,

Grib vairōk strōdōt, mozōk sprīst.

Pōrmat krystu, lai nav grāka,

Un strōdōt sōc nu vysa spēka.

Rāzna boltus viļņus veļ,

Savkins gaismas pīli ceļ.

Tei izauga kai sēņš pēc leita

Kai princeseite — bolta, gleita.

Te dzīsmes dzīdōs bārni borūs,

Bet putni — Barku prižu zorūs...

Mes bīži dūmōs tevi radzam

Un cīmūs it pi tevis mādzam;

Vēļ dzeives draugs par dzeives lūku

Snādz sapynūs tev syltu rūku.

Un tauta tovu dorbu vāroj,

Par tovu myužu bārni sāroj.

Kod nalaimēi ir blokus sīs

Kopu kolnā rūzes zīds.

Mes labi radzam zvaigžņu borus,

Vōrdā saucaam dyžus gorus —

Tūs nagribam laist aizsaulē,

Bet paturēt šai pasaulē...

Pyrmū saules gaismu E. Savkins īraudzēja 1925. goda 18. septembrī Rāznas pogosta Kovaļu sādžā, pēc pamatskūlas vuicējōs Rēzeknē gimnazejā, beidze Rēzeknes Pedagogiskū skūlu un Sanktpīterburgas Hercena institutu. Vysš myužs atdūts pedagogiskajam dorbam, sōkumā Kolnu pamatskūlā un beidzamū septenšus godus kai direktors. Ar 1966. godā 1. augustu pōrcalts uz Kaunatas vydusskūlu un te direktora omotā nūstrōdōja 22 godus, leidz aizišonai pensējā. Veice mīļzeigu un palikūšu dorbu. 1975. godā teik uzcalta 4 stōvu pībyuve, kurā īreikōti moderni kabinetī: vēstures, geografijas, biologejas, 5 volūdu, dzīdōšonas, vysi elektrificātū un radioficātū, apgōdōti ar jaunū inventaru, tehnikajim leidzeklim — televizorim, kinoaparatu, uzskates leidzeklim.

1975. godā skūlai pībyuveja ari internatu 80 skūlānim, apgōdōtu ar

vysu napīcīšamū inventaru, guļampīdarumim. Šymā pošā laikā teik uzcalta vēļ ari dzeivojamō mōja skūlōtōjim, kura beja ļūti napīcīšama.

Skūlā nūteik traktorū un lauksaimniceibas mašīnu mōceiba, īgōdōti vairōki traktori un napīcīšamais lauksaimniceibas inventars — orkly, kultivatori, vogōtōji, kartupeļu racējs, pīkabe u. c. Beidzūt skūlu, jauniši sajēme traktoristu tiseibas, tōpēc Kaunatas saimniceibā mehanizatoru pītyka. Labi beja nūstōdeita profesionālō orientaceja, daudzi tōļok vuiceitis aizgōja uz lauksaimniceibas akademēju, pedagogiskajim institutim, universitātī, loba tīsa nu jīm ar sovhoza ceļazeimem, vēļōk atsagrīze dzeivōt un strōdōt Kaunatā. Meitines apgiva dōrniceibu, jys dorbmōceibas kabinets beja apgōdōts ar šyunmašīnom, vuicējōs ari šyunonu. Zānu dorbmōceibas kabinetā beja ēvelsūli, virpas un vysš vajadzeigais.

Lels dorbs beja īguldeits sporta laukuma īreikōšonā, beja pat sova veida sporta pīļsēteņa un myusu fizkultūrīši vīnmār īgīva diplomeitas vītas, Jōns Katkovskis klīva par republikas čempionu.

Skūlai beja īgōdōti divi pyušamū instrumentu komplekti, labi dorbōjōs skūlānu pyutēju orkestrīs skūlōtōja J. Melņa vadeibā. Beja gōdōti ari cyti muzykas instrumenti. Labi dorbōjōs nūvodpētniceibas muzejs skūlōtōjas St. Inkinas vadeibā. Atklōts pīmiņys akmiņš represatājim kaunatišim, kai ari memoriallais akmiņš «Myužam tautas sirdī» — kritušajim II pasaulā karā.

Skaisti apzaļumōta apkōrtne skūlōtōjas M. Savkina vadeibā. Prikšzeimeigs ir skūlas parauglauceņš, uzcalta syltumneica, izrokts lels diks.

Beja ļūti daudz un dažaidū pasōkumu: tikšonōs ar bejušajim audzēknim, kara daleibnikim, kuri isaroda pat nu tōļos Vladivostokas, lai brōļu kopūs pīmynātu pīdareigūs un tyvinikus, kuri myužegā mirā atsadus Kaunatā. Bejušas tikšonōs ar dzejnikim un rakstnikim, nūtyka rajona skūlu direktoru un metodiskū apvīneibu, dīnas grupu seminari un daudz cyta. E. Savkins beja rajona direktoru padūmes lūceklis, teicamniks izgleiteibas dorbā, apbolvōts ar ordenim, medaļom, gūda rokstim.

Tai 22 godus E. Savkins vadēja

Kaunatas vydusskūlas kolektīvu — ap 250 skūlānus un vairōk nakai 35 skūlōtōjus, pulku tehnikū darbiniku. Kolektīvs beja salīdāts un darbeis nu vydusskūla beja lobōkū pulkā. Olimpiadēs vīnmār beja lobi rezultati. Labi atrysynōta skūlānu vesšona uz mōcēibom ar autobusu «Ikarus», internata bārni tyka ādynōti 4 reizes dīnā.

Direktors E. Savkins strōdōja daudz un daudz ari atstōja nōkamajom paaudzem — eistu gaismas pīli. Nu 1992. goda 8. jūņā lelais pedagogiskō dorba entuziasts jau myužēibā. Pīmynūt jō aizišonās pīcus godus, vēļējam vīglas smīltis Barku kopu kaļņņā.

Attāļā: E. Savkins jaunuzcaltōs pībyuves gaitēni.

STUDENTU KLUBENŠ

MYUSU PULKS VAIROJAS

Leidz šam «Studentu klubēnā» kai vineigi saimnikoĶa Rēzeknes Augstskūlas Ekonomikas fakultates studenti, pirmi sovus dorbus sōce III kurss, jim «pa pādōm» sōcis it ari II. Lobs pimārs irūsynōjis ari cytus. Profesors Piters Zeile, kurs jau nu 1993. goda šamā augstskūlā losa «Latgolas kulturas vēstures» kursu, rūsynōjis uz tū ari cytus. Jō vadeibā sovas apceres par Latgolas kultūrvēsturi sōc syuteit ari Humanitārōs fakultates Kultūrvēstures specialitātes studenti, kuras sōcam publicēt. Taitod, myusu «klubeņš» klūst jau interesantōks.

MARUTA SKRAUCA, III KURSS

MARIANU KLŪSTERS VIĻĀNŪS

«Kai bolta sudroba dzeiteņa nu kotra Latgolas kakteņa pi tevis, Aglyunas māmeņa, steidz myusu dzismeņa lyugšona. Ai, Aglyunas Māmeņa, paleidzi augt, dūd izplaukt zideņam gōdeibā Tovā, lai dēleņš Tōvs pastiptu ruceņas maņ — tū osorom acis Tev lydžam nu sirds» («Dīva gūdam» gōreigas dzismes, Drycāni, 1996. 9. lpp.).

Latgolā ir senas katholicisma tradicejas, tū pauž ari šys lyugšonas gabaleņš, kurs reizē atklōj latgališa sirsneigū raksturu, mīlestieibu pret sovu aizgōdni — Aglyunas māmeņa, Latgolas Mōru. 15. augustā, saplyuduši Aglyunā, dīvlyudzēji ceņšas nu Mōras Zemes kēnenīnes izlyugt žēlesteibu voi pasateikt par tū, kū jei davuse un pipildējuse daudzū cylvāku dzeivē. Zylūs azaru un pakolnu zeme teik saukta par Mōras zemi un šys vōrds itver sevi divus uzskotus — folkloriskū, kas nōk nu tautas dziļumim, un katoliskū, kurs Latgolā isasakņōjis leidz ar kristeibas nūstasyprynōšnu. Myusu nūvodā ti nateik īpaši šķerti, jō gon Dīva mōte Marija, gon Mōra ryupejas par sovu tautu, ir aizgōdnis sīvitei mōtei, dzeivajai radeibai un mōjas pavordam.

Dīvmōtes gūdynōšona, kas Latgolā plaši izplateita vīnkōršōs tautas vydā, ir lelā cinā ari pi vasalōm kongregacejom. Vīna nu taidom voi gōreigajim ordenim, kurs nūstasypbynōja breivvalsts laikā, ir mariani, kuri par sovu centru izavēlēja Viļānus. Te jau ogrōk bejušas idybynōtas sovas klūstera tradicejas, jō sovā laikā beja apsamatūši bernardiši. Jūs golvonō darbeiba — īšona tautā un dīvōrdū sludynōšona tyka pōrtraukta cariskōs Krivejas laikā.

Viļānūs nu jauna sovas saknes laide un atjaunōja klūsteri atnōcēji nu PūleĶā asūšōs tōlōs Marianapoles.

Leli nūpalni beja divim Latvejas breivvalsts laikā marianu tāvīm — Benediktam Skryndam un Bronislavam Valpītram, kuri beja izvālāti jauna katolisma veidōjuma kūpšonā, lai vēļōk tys pōrsteigtu ar sovu gora krōšņumu. Uz jūs placim gulōs lela atbildeiba.

Marianu tāvū darbeibas lauks beja ļūti plašs. Ji tautā dorbojōs kai Dīva vōrda sludynōtōji, bet reizē beja ari vairōku praktisku un sabidrisku uzdavumu veicēji. Vins nu taidim beja klūstera ceļņiceiba — daudz spēka, prasmes un leidzekļū vajadzēja, lai nūlāistō kaidreizejō bernardiņu klūstera vitā izveidōtu skaistu āku. Te sevišķi atzeimejams B. Skryndas byuvinženera talants. Pasateicūt jam, vīnstōva mōjas vitā tyka izbyuvāts stolts divu stōvu nōms, klūstera pogolmā ireikōti celeni gōjējim un pučū dūbes gar jō molom, kas vosoras tveicē apbūra ar smaržu un krōsu bogōteibu.

Vēļ pi marianu kai ceļņiku nūpalnim jōatzeimej pīnōtovas mōjas byuviniceiba, kuras augšējā stōvā beja paradzātas telpas katōļu bidreibas vajadzēibom.

B. Skrynda beja nu tikai lōbs byuvinženers, bet ari teicams klūstera ekonoms un itys omots uzlyka jam par

pinōkumu ryupeitīs par vysu saimniceibu. Daudz laikā vajadzēja veļteit pašizgleiteibai, laseit literaturu par lauksaimniceibu un lūpkūpeibu, lai ražeigōk varātu apsaimnikōt šim istōdējumam pīdarūšūs 30 hektarus zemes. B. Skrynda pi pinōkumim ar paleigim kērēs ar lelu vēriņi: izvede melioraceju, veice augšņū analizes, pīlītōja vysas īspējamōs metōdes, lai caltu lauku un gonampulka ražeibu. Īsagōdōja šķirnes lūpus, uzceļe pirmū skōbbareibas tūrni un tamleidzeigi un iznōkumā klūstera saimniceiba par modernu un augstražeigu saimnikōšonu sajēme nu Latvejas valdeibas atzincēbas rokstus.

Leli nūpalni B. Skryndam un B. Valpītram beja kai prikszeimeigim draudzes gonim prīsterim, kuri gōdōja nu tikai par draudzes kristeigō un tykumiskō gora ceļšonu, bet ari dybynōja dažaidas bidreibas, bārns un jaunišūs īsaistēja sabidriskajā dzeivē. Sevišķa lūma šamā plōksnē beja tāvam B. Valpītram, kurs ilgōku laiku beja jaunōnes žurnala «Saulēite» redaktors. Izdavums pamatūs tyka veidōts katoliskā gōrā, bet jimā natryuka ari laiceigajai, praktiskajai dzeivei veļteitu loppušu, humora, literaturas. Varbyut «Saulēites» lelōkais nūpalns tīši tys, ka jimā tyka publicēti daudz pīrmi jaunū literatu dorbi. Tai sovus pirmūs sacerējumus publicēja A. Sprūdžs, K. Raudive, vēļōk J. Klīdzējs un cyti. Tyka plaši atspūgōjota Katōļu jaunōnes bidreibas darbeiba — svātku reikōšona, cyti sareikōjumi, referati, sporta sacēseibas u. tml. Tys vysys jaunōnes dzeivi darēja satureigōku un interesantu.

Marianu tāvū ryupejōs par jaunōnes izgleitōšonu, daudzū syutēja veiceitūs uz Aglyunas gimnazeju, vēļōk deve sovus īteikumus studejom gōreigajā seminarā. Pošim marianu tāvīm beja loba — Romā un cytur — īgyuta izgleiteiba, profesoru un doktoru grādi, tōpēc ji augsti vērtēja zynōšonas un daudz ryupu veļtēja, lai tōs imontōtu Latgolas jauniši.

B. Skrynda ir vairōku grōmotu autors, B. Valpītrs aktīvi dorbojōs katoliskajā publicistikā, Bernhards Augusts Kublickis beja 1. un 2. Saemas deputats, J. Kārkle — vins nu spīstuves «Dorbs un zineiba» veidōtōjim, doktors J. Leitāns, P. Upiniks, St. Škutāns publicēja Latgolas pētniceibai veļteitus dorbus. Marianu tāvū beja ikūpuši augleigu augsnī latgališu gora atteisteibai, sovas saknes lauduši dziļumā un plašumā, kod jūs darbeibu daleji nūbremzēja II pasaulā kars un divas okupacejas. Vōcīšu ībrukuma laikā cite klūstera āka, bet marianu tāvū, nasaverit uz gryuteibom, jū atjaunōja. Tūmār ji darbeibu navarēja ilgi turpynōt, jō padūmu vara klūstera eksistēncēi uzskatēja par naideigu un jū slēdze.

Pēc daudzim godim klūstera darbeiba tagad atjaunōta, Latgolā katōļiceiba tik dzli isasakņōjuse, ka nīkaida vara naspēj jū īzneidēt. Ticeiba Dīvam un divišķajai Mōrai — zemes kēnenīnei īgyvuse jaunu skanējumu Latgolā un latvišu tautā.

ANDREJS BONDAREVS,
II KURSS

«LEIVŌNU STYKLA» AKCEJU SABĪDREIBĀ

Leivōnu stykla ryupneica sōce dorbōtis 1890. godā, tūmār tymā laikā vēļ navar runōt par uzjāmumu kai par ryupneicu — beja tikai stykla taras izgatavōšonas darbeibas, kur strōdōja 50—70 cylvāki. Ar godim darbeibas pasaplašynōja, strōdņiku skaits pasalelynōja un jau 1920. godā klīva par nalelu ryupneicu. Ūtrō pasaulā kara laikā tyka pīlneigi iznycynōta un padūmu varas sōkumgodūs tyka atjaunōta jaunā vitā, uzcalti cehi dažaida veida stykla produkcējas izlaidei, tymā skaitā ari kristala, strōdņiku skaits pakōpeniski sasnēdze 1000 cylvāku. Tai kai tryuka vitejū specialistu, kadrus pīaicyņōja nu Reigas un cytim Latvejas regionim, ari nu brōleigajom republikom.

LSF palelynōja apgrīzīņus, auga ražōšonas apjūmi un ar tū vysu ari darbiniku pīredze. Mōksliniki izstrōdōja sovu stilu, jūs dorbi ījāme gūda vitas vyssavincēbas izstōdēs, produkcēja klīva pazeistama gon Latvejā, gon ari cytōs republikōs. Ryupneica strōdōja ar peļņu. 70. un 80. godus var uzskateit par uzjāmuma plauksmes godim, tyka izveidōtas ari specbrīgades — elektriku, santehniku, gāzes un elektromatynōtōju, kuri sovus dorbus veice teritorejā, pīsadaleja lobikōrtošonā ari pīlšātas mārīgā, veicūt dzeivojamū nomu byuviniceibu un remontus. Fabrika apgōdōja ar yudini un zīmas laikā ar syltumu vasalu pīlšātas kvartalū, kurs tai pīsakļōve. Īsagōdōja vajadzēigū tehniku, kas atvīglōja izejmaterīalu pīgōdi un gotovū izstrōdōjumu izplateišonu, tyka izbyuvāts ari atsevišķs dzeļceļa atzors, ar kura paleidzeibu klīva vīglōk tikt leidz golvonajai linejai.

LSF aktīvi dorbojōs ari pīlšātas sabidriskajā dzeivē — paleidzeja skūlom, organizēja dažaidus sporta pasōkumus (fabrikai beja sova futbolkomanda), reikōja sovas produkcējas izstōdes jimā, dorbojōs muzejs, kurs stōtēja par fabrikas vēsturi. Vēļ jōpībylst, ka nu 1985. goda te stažējōs Korejas tautas republikas cylvāki, pasmeļt pīredzi uz šejini brauce ari cytas ōrzymu delegacejas.

ANDREJS CVETKOVŠ,
II KURSS«PĪNINEITES»
DĪNAS

80. godūs Leivōnūs dorbojōs dizgom daudz ryupnicisku un pōrtkykas kombinatu un tymā laikā taidis kai «Pīnīneite», izveidōts 70. godu beigōs storp lelajim mīļzim moz beja pamonom. Šys beja īcarāts kai konditorejas izstrōdōjumu gatavōtōjs un jimā strōdōja 42 cylvāki. Pēc kaida laika jūs skaits pīauga vēļ par 10.

1993. godā šys uzjāmums sōce privatizacejas ceļū, tai kai strōdōja stabili un pastōveigi kōpyņōja jaudu, grybātōju tikt pi jōs akcejom natryuka. Ari pēc privatizacejas dorbs sekmejōs, gondreiz divas reizes pasalelynōja ražōšonas apjūms, tys deve īspēju pīdōvōt jaunās dorba vitas — strōdņiku pulks pīauga leidz 100.

Vīnā mēnesī šys uzjāmums izgatavōj ap 80 tonnom soldonōs produkcējas, bet ari tys vēļ nav galeigais īspējamais. Nasēņ īgōdōta pīlneigi jauna īkōrta nu dāņu firmas, kas dūd īspēju produkcējas izlaidei palelynōt leidz 150 tonnom. Generaldirektors Vjačeslavs Ivanovs uzskota, ka pēc

Nu 1990. goda sōce pasarōdeit ražōšonas aritmejas simptomi. Kod Latveja atgiva naatkareibu, ryupneica pōrsaveidōja par akceju sabīdreibu «Leivōnu stykls». Šymā laikā strauji sasamozynōja pasyutējumu piplyude, pakōpeniski nūlyktvōs narealizātō produkcēja, akceju sabīdreibu skōre naudas gryuteibas, tyka aizturātas dorba olga izmoksas un sōcēs štatū samozynōšona. «Leivōnu stykla» akcejom nabeja pīprasējuma un pasyutējumu, īpaši lelōku, tikpat kai napīnōce. Cehi vins pēc ūtra beja spīsti pōrtraukt dorbu un darbiniki atbreivōti. Akceju sabīdreibas vadeibai vajadzēja meklēt kaidu izeju šymā napateikamajā stōvūklī. Un tys ari gondreiz izadeve — vairōkus godus ilga sarunas ar kaidu Vōcejas uzjāmumu. Laikam, sajyutūt kaidu atvīglōjumu, uzjāmuma administraceja pavōjīnōja ražōšonas kontroli un galeigi paslyktynōja stōvūklī. Beigu beigōs sadarbeiba ar vōcīšu firmu tai ari natyka izveidōta, 1996. godā «Leivōnu styklā» dorbojōs vairs tikai vins cehs, kurā nūdarbynōti 50 strōdņiki. Pasyutējumu vairs nīkaidu un uzjāmums ražōšonas deikstōvē. Vīnkōrši nav izdeveigi ražōt kū navin un pi tam moksōt nūdūkļus un nūdavas. Pasacele vaicōjums par a/s «Leivōnu stykls» likvideišonu un šō poša goda vosorā dorbs te ari pīlneiba tyka pōrtraukts, izsludynōts bankrots.

Par a/s «Leivōnu stykls» bankrota golvonajim īmaslym mynōmi:

- klientu moksōtnaspeja,
- nāispējameiba izīt plašajā storptautyskajā tērgā izejvīlu un leidzekļū tryukuma dēļ,
- valsts īkšejais ekonomiskais stōvūklis,
- bejušū partneru, kuri pastōvēja padūmu laikā, zaudējums.

Šys rūndu autors vālētīs izvīrēt dažas hipotezes, kuras, pēc jō dūmom, jō nanūdrīšynōtu «Leivōnu stykla» plauksmi, tō, varbyut, paglōbtu nu pīlneiba kraha.

Pyrmkōrt, vajadzēja vairōk uzmaneibas pīverst ōrzymu partneru investiceju pīsaisteišonai un dareit tū nu jau breidi, kod vysys turīs «mota

tōs uzstōdeišonas a/s «Pīnīneite» byus vajadzēigi jauni augsti kvalificēti specialisti īkōrtas apkolpōšonai, kai ar zynūši ļauds marketingā. Jūs gatavōs nu tīm, kuri te jau strōdōj, nūkomplektāta pirmō grupa, kura ōrzymēs vuiceisis 3 mēnešus, lai pēc atsagrīšōnōs strōdōtu prasmeigi.

A/s «Pīnīneite» ir sovys stabils produkcējas nūita tērgs, golvonais tērdzņiceibas partners — Kriveja, kūr it 70% eksporta. «Pīnīneite» jau naspēj izpīldeit vysus pasyutējumus. Gryuteibas ir ar vitejū tērgu, jō te vārojama lela konkureņce, kai golvonī nu konkurentim ir fabrikas «Laima» un «Staburadze», par sevi atgōdynoj ari importa precas, ar kurōm pībōzti pynli veikalū plaukti. Pasateicūt generalō direktora V. Ivanova iniciativom un drūšai reiceibai akceju sabīdreibai izadūd nasamozynōt izlaižamōs produkcējas daudzumu, taipat ari paturēt namaineigu darbiniku skaitu. Nu mēneša uz mēnesi palelynōj ari sortimentu. Strōdōj jauni dizaineri, kurim izadūd atjaunōt un padareit pīvīlceigōku produkcējas veidolu.

Ogrōk «Pīnīneite» tai nasaveice, kai pošlāus. Kod likvidējōs PSRS, tyka sarautas ari vysas tērdzņiceibas saites, gotovūs izstrōdōjumus nabeja kur likt,

golā», bet ogrōk, kod uzjāmums vēļ ražōja produkcēju un jam beja kaidi navin īnōkumi. Investicejas beja vajadzēigas, jō paleidzātu pōrcist pošu breivū leidzekļū tryukumu krīzes laikā, jō, kai zynoms, ōrzymu investori sovu leidzdarbeibu nairūbežōj tikai ar leidzekļū īguldeišonu vīn, jī vad leidza tehnikus jaunynōjumus un ari nūdrīšynoj vīglōkus ceļus precēm ōrzymu sektorā. Tūmār rītumu investorus atbaida lelais risks, saisteits ar uzjēmēdarbeibu myusu zemē — lykumdūšonas nastabilitate un tys, ka nu valsts puses nav aizsorgōts privatizētāis īpašums, kai tys ir cytōs zemēs, plus gryuteibas ar realizaceju. ōrzymu investorus nainterešēj nīkas cyts, kai vīn jūs pošu peļņa, un taidā kōrtā valsts var pazaudēt kontroli par ekonomiskū situaceju atsevišķōs nūzārēs.

Ūtrkōrt, partnerus a/s «Leivōnu stykls» vajadzēja atrast ari īkšzemē, pīmāram, firmōs, kas ražōj pōrtkykas produktus masu patēriņam. Saceisim, firmom «KOK» un «Spilva», kuras izgatavoj dažaidus ketčupus, mērces un majonezes, ražōt dažaidu izmāru traukus. Prūtams, tam beja vajadzēigs pōrkōrtēt ražōšonu, jō leidz šam nūsadorbōja ar mōksliniciska izpīldeijuma traukim — vāzem, glōzem, svečturim. Tys, prūtams, prasēitu papyldus izdavumus, bet varbyut ka spēle byutu svečū vērts un derētu riskēt? Latvejā ir firma «Cido», kura ražōj dzērīņus un īpylda plastmasas un papeira paceņōs — vajadzātu pamēginōt kaidu projektu un izlaist jaunu produktu originalas formas stykla traukus — ar tū varātu nūsadorbēt Leivōnu mōksliniki.

Golu golā var nūsadorbēt ari ar lelu vitrīnu styklū izlaidei veikalym, cytim tērdzņiceibas punktim, dagvīlu uzpīldeis stacejom, kam pādeja laikā ir tīksme styprī «pīdeitīs».

Varbyut nu molas ari vysys izaver dizgom vīnkōrši, bet prakšē šaidas idejas nīkai nav realizējamas, bet par tū var sprīst tikai a/s vadeiba. Bet fakts ir taidis, ka sabīdreiba beiguse pastōvēt, taitod naatroda izeju nu stōvūklā.

strōdņiki mēnešim ilgi nasajēme olgu. Lykōs, pavysam nāispējami izdzeivēt taidūs apstōklūs, tod pi lītas kērēs pats direktors, ar dažaidim Krivejas veikalym nūslēdze pagaidu leigumus par soldonōs produkcējas pīgōdem, tys sovukōrt deve īspēju pazamynōt cenu uz pīgōžu palelynōšonas rēķina. Jys izmontōja tū, ka vairōkōs Krivejas pīlšātōs, tymā skaitā Moskovā, Sanktpīterburgā tyka atvārti firmas veikalys un taida produkcēja beja vajadzēja.

«Pīnīneites» darbeiba dūd lobumu ari myusu regionam, jōs moksōti nūdūkli dūd zynomu atteisteibu pīlšātāi, kulturai un sportam, tys, ka cylvākim ir dorbs, samozynoj bezdarbņiku skaitu, sponsorē basketbola komandu, kurai Latvejā ir vīna nu vodūšajom vītom, kas ceļ gon jōs pošās, gon ari myusu regiona imidžu.

Es jau sacēju, ka produkcējas lūvas tīsa teik eksportāta uz Kriveju, bet ap 10% jōs nūnōk ari Anglējā un Vōcejā. Vins nu panōkumu garantim ir ražōjumu kvalitātes faktors. Uz Kriveju golvonōkōrt teik syuteita halva, mēnesī ap 50 tonnom šokolades un 20 tonnom koku halvas, ap 20 tonnom «gūteņu», tī par «Pīnīneites» ražōjumim gōdōj plaši izvārsta rreklama, kam izlītoĶ na mozumu leidzekļū, bet tys atsamok-sōsīs. Uzjāmums izpylda ari pasyutējumus, kas sovukōrt darbinikam dūd īspēju likt lītā ari fantazeju. Pīmāram, kaidis pazeistams politīskys darbinīks sagrībēja «Žyri-novska rikstēņus», pavysam taidu izgatavōtas 1000 kōrbas un kotrā beja pa 500 g rikstu šokoladē. Kai stōsta direktors, pasyuteitōjs bejis vysai apmīrynōts un jau dūmojūt par 10000 taidu kōrbū pasyuteišonu.

A/s «Pīnīneite» uzajāmuse šefeibu par internatskūlu, kam svātōks syuta sovys ražōjumus, taipat ari apgrēbus, apovus, mōceibu leidzekļus.

Nūbeigums 4.lpp.

SVĀTŌS TREISVĪNEIBAS DRAUDZES DĪVNOMA ATSAGRĪŠŌNA

Vīna nu skaitōkajom ākom Rēzeknē — luterāņu draudzes bazneica, kam pamati lykti 1933. goda 6. jūni un uzcalta pēc byuvinženera J. Ciruļa projekta ar 312 sādvtom, oltoru rūtōja A. Egles glezna, īsvēteita 1938. godā, pīsadolūt Latvejas ev. lut. bazneicas arhiveiskupam prof. T. Grīnbergam. Tūgod draudzē beja 1200 lūcekli.

1949. goda janvarī ar aprinka padūmes lāmumu bazneicu draudzei atjēme un nūdeve golvonōs koinoiznūmōšonas vitejai nūdajai.

Lai borgō Ūtrō pasaulā kara vātru laikā daudzū draudzes lūcekli gōja būjā, īzceļōja uz cytim Latvejas nūvodim voi ari ōrzemem, tūmār palykušū gōreigō aktivitate naizzuda, kūpā ar katōļiceigajim ev. lut. mōsas un brōli turpynōja draudzes dzeivi, tai paneikt nālōve skūlōtōja Irma Cakule, jōs veirs Piters, mōceitōji Edgars Sēnala, Ozols, Balodis, Jōns Bērziņš, Marta Laizāne un cyti, kuri vēļ nav pīlneiba apzynōti.

1989. godā 9. decembrā klusā nūvakarē pīlšātas un rajona luterāņu

grupa sanōce uz sapuļci vīnā nu Mōkslas skūlas klasem un atjaunōja sv. Treisvīneibas ev. lut. draudzi, par jōs pīkšņiku īvēlēja R. Balodi. Pīsadaleja teologejas students A. Purmals. Divkolpōjumī nūtyka naredzeigū bidreibas uzjāmuma zālē.

1992. goda 12. majā tyka pījimts lykums par īpašumu atdūšonu religiskajom organizacejom, bet kinonūmas uzjāmums nasacepte tū pīldeit. 1992. godā par draudzes pīkšņiku īvēlēja Īmantu Pāvulu, kurs energiski īsaistē-

ja dorbā. Lai gon bazneica vēļ nabeja atdūta, bet lai napīļautu ākas tōļoku būjōšonūs, draudze ar sovīm leidzeklim un sovīm spēkim uzsoce un vēļ šudīņ turpynoj sova dīvnoma atjaunōšonu. Atjaunōts un nūkrōsōts bazneicas un tūrņa skōrda jumts, nūmaineitas vairōkas kūka konstrukcejas u. c., remontdorbūs strōdōj V. Sokolovs, J. Adamovičs, K. Vasiļjevs, R. Pāvuls, Krukovskis un cyti, lūgus un durovas izgatavoj Rēzeknes Mōkslas koledžas

DĪVNOMA ATSAGRĪŠONA

Sākums 3. lpp.

un SIA «Kolons» darbiniecās. 1993. gada jūnijā tūrija smailē isamirdzēja krysts, izgatavots Reigā un kuru meistareigi uzstādēja kaimiņu Leivonu luterāņu draudzes priekšnieks P. Ūzuls ar paleiģu G. Vanagu.

Tikai 1994. gada 27. aprīlī, pēc kino un video nūmas likvidācijas, bazneica oficiāli nūnōce draudzes reiceibā. Arhitekts Dombrovskis izstrōdōjis atjaunōšanas dorbu tehnskū zēimējumus, saskaņojūt ar atteiceigom organizāciju, arhitektoniskū un estētiskū vaicōjumu risynōšonā paleidz Rēzeknes golvonais arhitekts Gēģeris un mōkslas koledžas direktors Zvejsalniks. Ar Valsts Kulturas inspekcijas inspektore Bruzgules zynōšonom un naatlaideibu teik carāts atgiut arī bejušū oltora gleznu un izgatavōt arī pošu oltoru.

Bazneica pamozam sōc atgiut sōkūtneju veidolu ikstēlpōs, kur zāle beja pōrbyuvāta divūs stōvūs, iznycynōti oltors, kancele, daleji balkons, varģanes, stily, bazneicas zvons. Pinōks breids, kod te vyss byus kai ogrōk. Par tū draudze pasateic gon Latvejas ev. lut. bazneicas konsistorejai, Rēzeknes piļsāts un rajona pašvaldeibai, firmai «Dzirmavnieks», Pina konservu kombinātam, gaļas kombinātam un cytom istōdem, uzjāmumim, kai arī Sūmejas Kokkolas piļsāts un rajona, Norveģejas Vaganas piļsāts luterāņu draudzem.

Bazneica isvēteita 1994. gada 20. novembrī un tū izdarēja arhveiskups Jānis Vanags.

Vosora Latgolā ir kopu svātku laiks, kod pīmynam sovus dōrgūs aizgōjējus, sakūpam jūs atdusas vītas — tai ir bejis vīnmār, bet kūps Latvejas naatkareibas atgyuōšonas šī svātki ir ar prīsteru klōtbyutni, emocionālōki, saisteiti ar katoliskom ceremonejom un lyugšonom.

Daudzu pīdareigū kopus nazynam, cyti sovukōrt ir tōli. Daudzu izcyļu Latgolas dālu un meitu mērsteigōs atfikas guldeitas arī Reigas kopūs. Nāseņ vēsturniks, niu arī cīteigs «Zemtura» laseitōjs Oļģerts Tālvāldis Auns paveicis nūzeimeigū dorbu, atradis un apsekōjis skanu un deju kūpēju atdusas vītas Reigā, sastōdējis sarokstu ar apmāram 250 personālejom, izgatavōjis jūs atdusas vītu kartoshemas un kūpā ar vairōku pīmīneklū fotoattālym un biografiskom zīnom par aizgōjējim īvītōjis plašā bukletā. Jīmā atrūnam arī myusu nūvoda pōrstōvus voi arī taidus, kuri bejuši saisteiti ar Latgolu savā darbeibā.

NŪLIKSIM ZĪDUS ARI JĪM!

ARVĪDS DAUGULIS

Arvīds Daugulis — dzimis 1879. gada 30. martā Cēsainē, miris 1955. gada 14. martā, pianists, Latvejas Konservatorijas profesors, vadēja klavīru klasi, paglobots I Meža kopūs.

Jōns Ivanovs — dzimis 1906. gada 9. oktobrī natōli nu Preilim, miris 1983. gada 27. martā, komponējis 20 simfonejas, simfoniskas poemas, kōru un solo dzīsmes, instrumentalus koncertus un kamermuzyku, LVK profesors, dirigents un mōksliniciskais vadeitōjs radiofonā, paglobots I. Meža kopūs, pīmīneklā autors Uldis Sterģis (attālā).

Arnolds Jēkabsons — dzimis 1902. gada 20. decembrī Ruskulovā, miris 1969. gada 4. decembrī, tenors, dzīdōja varūnlūmas Nacionalajā operā, paglobots I. Meža kopūs.

Indulis Kalniņš — dzimis 1918. gada 15. septembrī Bebrūs, miris 1986. gada 3. jūlijā, komponēja muzyku lugom un kinofilmom, beja Dailes teātra muzykas daļas vadeitōjs un dirigents, paglobots 2. Meža kopūs.

Helēna Ersa-Kozlovskā — dzimuse 1895. gada 5. oktobrī Rībeņūs, myruse 1949. gada 23. oktobrī, dzīdōtāja, sevišķi pazeistama kai latgališu tauts-dzīsmu izpīldeitāja, paglobota Sorkondaugovas Meža kopūs.

Jēkabs Graubiņš — dzimis 1896. gada 16. aprīlī Preiļu nūvodā, miris 1961. gada 3. decembrī, apdarynōja tautas dzīsmes, komponēja simfonisku muzyku, klavīrdorbus, kōra un solo dzīsmes, pēteja folkloru, muzykas kritiks, padūmu varas represēts, atdusas vīta — 2. Meža kopī.

Nils Grīnfēlds — dzimis 1907. gada 11. jūlijā Olyuksnē, miris 1986. gada 20. oktobrī, komponēja operas, kantates, dzīsmes, beja LVK muzykas vēstures katedras profesors, apglobots 2. Mežu kopūs.

Pauls Krūmiņš — dzimis 1892. gada 5. augustā Salacā, miris 1965. gada 24. jūlijā, vijūlniks, nūdybunōja un dirigēja pymū simfoniskū orkestri Daugavpilī, beja Latgolas TK direktors, istudēja operas un operetes, paglobots I. Meža kopūs.

Tālis Matīss — dzimis 1904. gada 1. majā Rugōjūs, miris 1985. gada 7. augustā, dzīdōja tenoru Nacionalajā operā un Līpōjas operā, LVF, izpīldeja latgališu tautas dzīsmes, vuicēja dzīdōšonu, paglobots

Jauncīma kopūs.

Franciska Pekele — dzimuse 1886. gada 12. augustā Rykovā, myruse 1978. gada 25. martā, latgališu dzīsmu teicēja, dorbōjōs Latgolas etnografiskajā kūpā «Rykova», paglobota I. Meža kopūs.

Arvids Predelis — dzimis 1902. gada 16. septembrī Stāmerinā, miris 1960. gada 24. martā, ērģelniks, dirigēja kōrus, paglobots 1. Meža kopūs, pīmīneklā autors tēlniks Mārtiņš Zauris.

Klements Medīņš — dzimis 1907. gada 1. oktobrī Kōrsovā, miris 1987. gada 11. novembrī, dirigēja kōri «Ezerzeme» un cytus, LVK vadēja kōrdirigentū katedru, paglobots 2. Meža kopūs.

Hermanis Mikalajūns — dzimis 1908. gada 21. augustā Ludzā, miris 1992. gada 18. septembrī, liriskis tenors Latv. operā, paglobots Zīpnikkolna kopūs.

Teodors Reiters — dzimis 1884. gada 23. martā Lūdōnā, miris 1956. gada 12. decembrī Stokholmā, Nacionalōs operas dirigents, direktors, dbynōja un vadēja kōri, 6.—9. Dzīsmu svātku vērsdirigents, dirigēja simfoniskūs koncertus, apglobots 2. Meža kopūs.

Teodors Tomsons — dzimis 1904. gada 5. septembrī, miris 1992. gada jūlijā, komponists, dirigents, pedagogs, Daugavpiļs simfoniskō orkestra vadeitōjs, paglobots I. Meža kopūs.

Nikolajs Vanadziņš — dzimis 1892. gada 11. decembrī Trikātā, miris 1978. gada 23. augustā, dirigents, Latgolas TK, Reigas TK, NO, J. Medīņa muzykas vydusskūlas direktors, LVK profesors, varģaņu klases vadeitōjs, paglobots Raiņa kopūs.

Rihards Veide — dzimis 1896. gada 15. oktobrī Olyuksnē, miris 1964. gada 2. februārī, tenors radio, filharmonejā, dzīdōšonas pedagogs, paglobots I. Meža kopūs.

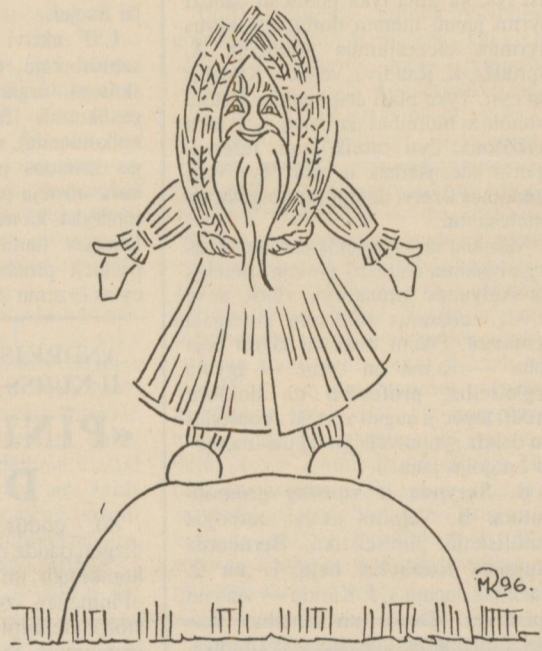
Jēkabs Vītolīņš — dzimis 1898. gada 5. augustā Sarkanūs, miris 1977. gada 9. septembrī, pēteja latvišu tautas melodejas, sakōrtōja Latvišu tautas muzykas materialus 5 sējumūs, mōkslas zynōtņu doktors, LVK profesors, vadēja muzykas vēstures katedru, nūvodu dzīsmu svātku vērsdirigents, rakstēja kritikas un apceres, paglobots I. Meža kopūs.

LEONARDS ERTS

E. KARŪDZNĪKA LATGAĻU TEIKAS

Pazeistamais latgaļu dzejniks Eugenejs Karūdznīks laidis klajā latgaļu teiku interesantu krōjumu, kuru literari apstrōdōjis sovā ortografejā un apkūpōjis ap 120 teiku. Vairums pajimtas nu sēļu nūvoda folkloristes A. Ancelānes sastōdeitom grōmotom «Latvišu tautas teikas» (1991), «Izceļšonōs teikas» (1991), «Vēsturiskōs teikas» (1990), «Seņ tū Reigu daudzynōja» (1994). Atlaseitōs nōk nu tīm nūvodim, kur vēl sasaglobōjušas latgaļu volūdas pazeimes un tī ir Latgola, Sēlija un Austrumvydzeme. Šamā izlasē teikas sakōrtōtas 8 tematiskōs nūdaļōs: Dīvs un valns, Cylvāks, Dzeiviniki, Kūki, akmini, augi, Yudini, Kolny un piļskolni, Vītvdōrdi, Vēsturiskōs teikas. Tōm nūzeimeiga vīta tautas nacionalpatriotiskajā audzynōšonā kai giminē, skūlā, tai sabīdreibā. Ilustrējuse sastōdeitōja dzeivesbīdrine Margita Ruško.

Žāl, ka leidzekļu tryukuma dēļ krōjums nav nūdrukōts grōmotā, iznōcis nalelā skaitā kserotehnikā.

Emilija KALVĀNE-STYGLOVĪTE

CĪNEJAM

Asu jyusu izdaavuma laseituoja un pricojūs par vysnūtaļ simpatiskū snāgumu, vālātūs vīn redzēt mozuoku datorsalykuma klaidu, reizem arī teiri ortografiskū. Saistūši ir roksti par nūvoda paguotni un šūdīnu, taipat prīcej literaruos loppuseites, kuras gaidu ar sevišķu interesi.

Ļūti cīnejamō Lidija Leikuma Reigas «Olūtā» (Reigas latgališu bīdreibā) ir atdzeivynōjuse manī nu jauna latgaliti un nu jau trešu godu rokstu, dūmoju un arī dzeivoju tikai latgaliski. Rokstu vairuokūs žanrūs, gon fabulys, gon skečus, gon nalela apjūma lugas, tūmār pošai vystuvuoku ir dzeja.

Asu O. Kravaļa laikabīdre un pyrmuos konsultācijas gyvuse pi M. Kempes, ir bejušas publikācijas. Dzeive uzspide izdzeivuošonas studejas un LVU durovas paspieju vīn drusku pavyrnyuot. Nikuo nanūžaloju, bet pricojūs par tīm, kam pītyka laika

«ZEMTURA» REDAKCEJA!

un spēka nu tikai ikūrt gunkuru kolnā, bet arī nūsoģuot, lai tys naizdzystu.

Asu apkūpuojuse sovus «gora bārnus», atlasiejeis ap 100 lobuokūs nu kurim dažus (sovu draugu mudynuoata) nūsyutu jyusu sprīdumam: voi iraudzēt jīm Latgolas gaismu caur kaidu nu «Zemtura» aileņom. Jo sprīdums byus lobvieleigs — byušu prīceiga, ka mani sadzierdēs muni nūvodniki Ludzas pusē.

Nadaudzī par sevi. Naazaraušūs ar datim — asu kara laika bārnis (taitod, puori. 50), sovā laikā struoduojū dažaidus «maizes dorbus», paretam izadeve pabyut arī dvieseliskuokā gaisūtne. Rokstūt «padūmejas» laikūs, paldis Divam, naasu pilyuguse nivīnu sorkonū elku, jū vairuok mani nūdarbynuoja cylvāka dvieselis stuovūklis, jū izjyutas un saskaņa ar sevi un leidzcylvākim.

Pošreiz jau ilgstūši asu pīsaisteita pi gultas, cišu nu fiziskom suopem, bet

voldūs, lai tys naizalaustu munūs dzejjūs, lai gon kaida nūpyuta pa reizem isaskaņ...

Prīškā vēl daudzī doramuo, nadreikstu vaimanēt — juoaudzynoj dzeivas muotes laikā par pabārnū palykušais naboga nadzierdeigais unuceņš. Ceiteigi vuicūs nadzirdeigū žestu volūdu, juo asu «aizsmokuse caur acim sasaruojūtīs ar māmīm».

Nikaidu nūpalnu munā dzeivē nav bejis, vysleluokais nūpalns — ka vēl dzeivoju un paleidzu dzeivuoat navareiguokam.

Ar patisu cinu un uz jyusu atsauceibu cerūt

NADAĪT

Tuoli tuoli muna Styglōva,
Maņ da tevis šūdīnū nadaīt!
Kuojas lymst un acis myglōjās,
Pošā kolna golā — saule rīt...
Reit vairs nabyus laika, nabyus spēka

MYUŽEIBAS CELŪS

naigli pyrms, sovas vōrda
dinas aizgōjis laikroksta
«Zemturs» ražeigais un vys-
puseigais autors
JŌNS RIHTERS.
Palyka dāudz īceru, aizsōktu
dorbu... Izsokom dziļu lei-
dzjyuteibu nalaika pīdareiga-
jim!

«ZEMTURS»

Dvēseleitei puori brudžam kuopt.
Laikam Dīveņš licis maņ par grākim
Vysu myužu tevis sluoptiņ sluopt...
Vysu myužu it i nadaīt
Pi tuos stīdzenis, kur kaidreiz žugure,
Laikam pikususe tuoģuok skrīt,
Stygas molā mani pamete.
Nadaīt, jau sūli palik sluobi,
Ceļa nasaradzu — acis myglōjās...
— Paceļ munu dvieseleiti kpuobi,
Žugureit, un aiznes Styglōvā!

Pylna Latgola ar -nīkim un ar -ānim
Un nu kotra ūtram teik kaidis priks —
Kaida -āna rūkuos čortalāni,
Kaida -nika lyupuos — svīlpauniks!
Un lai vysam skaneiguoķs vēl myužs,
Puori vysim viejim — Vieģans krūzē
pyuš.

— Pate Kaļvu dzymtā īguojuse,
Voi es byutu čiku izkoluse?
Pūra raudive sauc kaļvi atpakaļ —
Maņ nu klīdzīņa ir dzīsmē juoizkaļ!

GREIZAIS DZEJŪS

Reiz pa reizem šaunu greizi,
Reizem celi greizi svižās.
Tuos ir reizes, kas pa reizem
Tūmār atsagrīzās...
Reizem turūs taisnīm leidza,
Vuicūs izaristīs.
Taisnūs taisneiba kod beidzās,
Vysu suok greizā grīztīs...
Es storp pareizim pa reizem
Puoruok napareiza.
— Lai it muna dzeive īskārš!
Vysu laiku lūkūs
Es nivīna taisnuo prīškā
Tūmār nazalūkūs!

NANŪSYUTEITA VISTULE

O. KRAVAĻAM

Kai tu dzeivoj, bruoleit boltais
(Varbyut bruoleit īsiermais)?
— Aizskrēja muns kumeļš koltais
Naktī leidza palādai!
Pasaklonīs tāvu zemei,
Bruoļ, nu manis zamu zamu!
Pasoki, ka mīloju!
Mīloju un dzeive vysa
Pīrītījuse leidz molom.
Bruoļ, pasaver, voi naizdzysa
Vēļ muns guņkurs kolna golā!
Uzpyut ūgleites, bruoļ boltais!
Šūgod zīma solta... solta...

Latgolas nūvoda nedēļas laikroksts
REDKOLEGIJA
Dybynōtōjs — A. Rancāna
izdevnīceiba.
Indekss 3053

Masu informācijas leidzekļa
registrācijas aplīceiba Nr. 1609.
Iznōk nu 1994. gada 30. decembra
reizī nedēļā — pīktdīnōs.

Izdevēja nūrekinu kōnts Latvijas
Unibankas Preiļu nūdaļā Nr. 468425,
kods 310101900. Izdevēja adrese:
A. Upiša iļā 3-49, Preiļi LV-5301,
tōļruņs 8-253-21516. I. īspīdļūksne.

Datorsalykums Līvija Kalvāne,
datormaketeišona — Solveiga
Sarkane. Īspīsta SIA «Latgolas druka»
Bazneicas iļā 28, Rēzeknē, LV-4601

ZEMTURS